

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN FANZİNİ

HAVUZLU GERİ DÖNDÜ!

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN

Havuzlu Yeniden!

ÜNİVERSİTE

Oturacak Yerimiz Yok!

BİLİM

Bilimin Faşizme Hizmeti: Öjeni

ŞİİR

Garip Bir Bahar

KADIN

Beyaz Atlı Prensın Reenkarnasyonu

KAMPÜS

Kampüste Sessizleşmek!

EDEBİYAT

Bölge

KİTAP

B612'den Notlar: Sayıların Dünyasında İnsan Kalabilmek

SPOR

Hareketin Özü ve Bedenin Felsefesi

PSİKOLOJİ

FOMO

Psikanaliz

SİNEMA

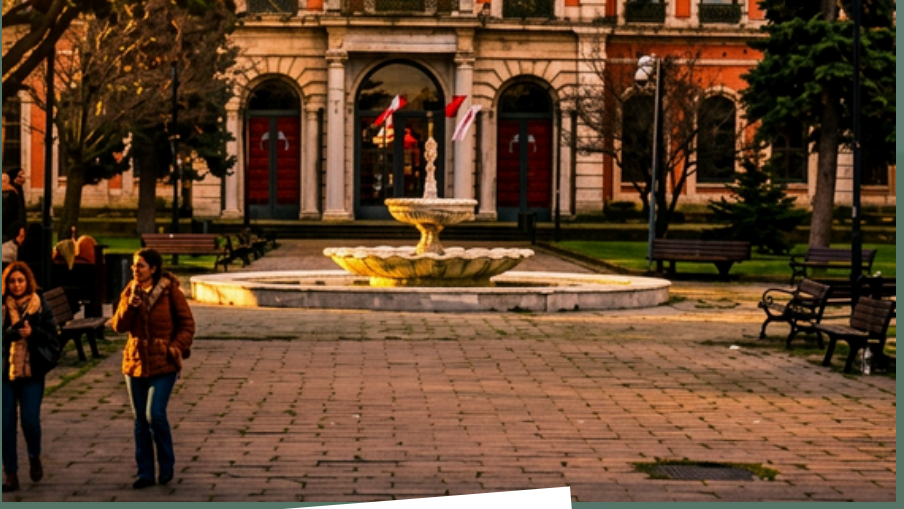
Alice Rohrwacher: Büyülü Gerçekçilik ve Yenigerçekçiliğin Birleştiği Yer

PSİKOFARMAKOLOJİ

Psikofarmakoloji

KRİMİNOLOJİ

Suç Eğilimi ve Dış Görünüş Bağlantısı Üzerine İnceleme

HAVUZLU GERİ DÖNDÜ!

İlk sayımızı 2024 yılında çıkarmıştık, araya epey zaman girdi. İsmimizi, ana kampüsteki üç fakültenin ortasında kalan, belki de tek gerçek toplanma alanımız olan Havuzlu Bahçe'de almıştık. İki seneden fazla oldu ama hâlâ buradayız ve yeniden üniversitelinin sesi olmak istiyoruz.

Amfilerde sadece not tutup sınav beklemekten sıkıldık. Hepimiz farklı binalarda, farklı derslerin içinde kaybolmuşken bir araya gelip "bir şeyler yapalım" dedik. Hukukçusu, iktisatçısı, edebiyatçısı... Aslında ne okuduğumuzun pek bir önemi yok. Önemli olan, bize sunulanı sadece tüketmek değil, kendi sesimizi ve üretimimizi ortaya koymak.

Derdimiz hâlâ aynı

Müziği de politikayı da sanatı da kendi aramızda konuştuğumuz gibi buraya taşıdık. Farklı fikirlerimizle de bir aradayız. Bu fanzin, üniversitenin üzerimizdeki ağır havasına da bir alternatif aslında. Sen de bir şeyler karalamak, çizmek ya da sadece anlatmak istersen buradayız. Ezberleri bir kenara bırakıp beraber ne yapabiliyoruz, ona bakalım.

OTURACAK YERİMİZ YOK!

İstanbul Üniversitesi'nde dördüncü yılım biterken, bu yıl kampüsümüzdeki "ortak alan" eksikliğini daha net bir şekilde gözlemleme fırsatı buldum.

Kampüse adım attığınızda, hava da güzelse, ilk uğranılan yerlerden biri Havuzlu Bahçe'dir. Aynı ayrı konumlanmış bankların bulunduğu, bir banka üç kişinin zor sığıldığı ve genellikle boş yer bulmanın neredeyse imkânsız olduğu bu alan, öğrencilerin vakit geçirmek istediği bir yer olsa da toplu bir şekilde bir araya gelmenin zor olduğu, sonbahar ve kış aylarında ise tamamen işlevsiz hale gelen bir alan olarak tek başına yeterli değildir.

Havuzlu Bahçe gibi ilk havalarda tercih edilen kısıtlı yeşil alanlar, soğuk havalarda kullanılmaz hale geldiğinde "ortak alan" eksikliği kampüste daha da belirginleşiyor.

Bu eksiklik nedeniyle öğrenciler, kampüs içindeki kantinlere yönelmek zorunda kalıyor. Ancak, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin alt katında ve Hukuk Fakültesi'nin karşısında bulunan bu iki kantin, öğrencilerin soğuk günlerde sosyalleşebildiği neredeyse tek alanlar olmasına rağmen, sahip oldukları sınırlı kapasite ve yetersiz masa sayısı nedeniyle çoğu öğrencinin erişemediği bir alan haline geliyor. Üstelik kantin fiyatlarına gelen zamlar, öğrencilerin burada vakit geçirme imkanını daha da kısıtıyor. Artık bir bardak kahve içmek bile bir çok öğrenci için zor bir hale gelirken, kampüs içerisinde vakit geçirmek neredeyse imkânsız bir hal alıyor.

Üniversite, öğrencilerin günlerinin büyük bir zamanını geçirdiği alandan; sadece derse girip çıktığı, arkadaşlık kuramadığı, paylaşımda bulunamadığı alana dönüşürken yavaş yavaş üniversiteli kimliğini kaybediyoruz. Üniversiteli yemeğini okulda yer, kütüphanesinde ders çalışır, arkadaşlarıyla kampüsün içerisinde sosyalleşir ama kısıtlı, pahalı ve yetersiz ortak alanlarımız bunların hepsini engelleyen bir konuma bulunuyor.

Alanlarımızı savunmalı ve sahip çıkmalıyız. Üniversiteler Bizimdir!

Beyazıt Bizim
Bizim Kalacak

Şimal- Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Bilimin Faşizme Hizmeti: Öjeni

Adaptasyonun gücünü ve canlılarda **"sağlıklı olanın"** hayatta kaldığı olgusunu hepimiz biliyoruz. Fakat öjeni bu tartışmanın çok farklı bir yerinde. Üstünlük kavramıyla birleşmiş, zamanla Adolf Hitler'in de yaptığı gibi birçok katliama bilimsel bir dayanak oluşturmıştır.

Darwin'in evrim teorisinden doğru gelen, hepimizin kulaktan dolma dahi de olsa bildiği bildiği bir kavram var, Sosyal Darwinizm. Sosyal Darwinizm, en uygun olanın hayatta kaldığı düşüncesine üzerine şekillenen bir kavram. Darwin'in Türlerin Kökeni'ne göre, "ne en güçlü olan tür hayatta kalır, ne de en zeki olan; değişime en iyi adapte olabildir hayatta kalan." Fakat öjeni bu tartışmaların çok farklı bir yerinde. Üstün ırk kavramıyla birleştirilmiş, zamanla Adolf Hitler'in de yaptığı gibi birçok katliama bilimsel bir dayanak oluşturmıştır.

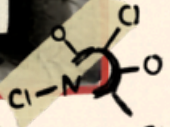
Öjeni kavramı **"iyi"** anlamına gelen **"eu"** ve doğum anlamına gelen **"genes"** kavramlarının birleşimi olan Yunanca **"eugenes"** sözcüğünden gelmektedir. Yani insan genlerinin kalitesini düzeltmeyi amaçlayan tüm etkinlikleri de öjeni kapsamı içerisinde değerlendirilebilir. Günümüzde laboratuvar ortamındaki hayvan deneylerinin birçoğu, ya da belirli köpek ırklarının çiftleştirilmesi de hayvanlar üzerinde yapılan "gen havuzunun iyileştirilmesi" kapsamında değerlendirilebilir.

Öjeni, **"pozitif ve öjeni ve negatif öjeni"** olarak ikiye ayrılır. Pozitif öjeneye istenen **"sağlıklı ve güçlü"** ırkların çocuk sahibi olması konusunda teşvik edilmesini örnek verebilirken, negatif öjeneye ise tam tersi bir yerden **"sağlıksız ve zayıf"** olarak görülen ırkların çocuk sahibi olmaması için kısırlaştırılması – ki tarihte bunun çok ciddi örnekleri var, akıl hastanesindeki yaklaşık 200.000 kişinin habersiz kısırlaştırılması vb.-, ırk ve Öjeni Enstitüleri kullanılarak doktorlardan bu kişilerin tespiti vb. uygulamaları örnek verebiliriz.

Peki öjeni kavramı kiminle ortaya çıktı ve sonrasında nasıl bu kadar katliama dönüştü? Öjeni kavramı, terimsel olarak ilk kez 1883 yılında Francis Galton tarafından "Inquiries into Human Faculty and Its Development" kitabında literatürleştirildi. Galton ismi size de tanıdık geliyor mu? Evet, çok doğru bir yere parmak bastınız. Kendisi evrim hakkındaki düşünceleri ve araştırmalarıyla modern bilime ışık tutmuş, çok bilinen **"Türlerin Kökeni"** kitabının yazarı Charles Darwin'in kuzeni! Galton, Türlerin Kökeni kitabından çok etkilenmiş ve sevgili kuzeni Darwin'in **"doğal seleksiyon"** açıklamasını çarpıtarak **"Doğal seleksiyon varsa yapay seleksiyon neden olmasın? Zayıfları kısırlaştıralım ve hatta öldürelim, sadece güçlülerin üremesine izin verelim. Birkaç nesil sonra sonuçlarını görmeye başlarız"** açıklamasıyla bilim camiasını kendi karanlığına teslim etmeye çalışmıştır. Darwin'in yaşadığı dönemlerde kendisi bu çalışmalarını yapamamış, çünkü Darwin bu kurama oldukça karşıymış. Fakat Darwin de ölümsüz değil ya? Kuzeni öldükten sonra 20. Yüzyılın en bilinen katliamlarına sebep olacak o kavramı bilime kazandırmıştır. Peki biz bu **"yapay seleksiyon"** ya da devletin **"güçlü"** ırklar yaratarak kendi bekasını devam ettirme isteğini ilk Galton'da mı gördük? Hayır. Platon da bu düşüncede fakat o tarihte henüz öjeni kavramıyla tanışmamıştık. **"Sağlıklı ve güçlü bireylerin üremesi devlet eliyle yaygınlaştırılmalıdır."**

**İnsan Doğurganlığı ve Gelişimi Üzerine Araştırmalar" (Platon)

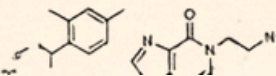

CN(C)c1cc(=O)c(O)c(=O)c1N

CC1=CC=C(C=C1)C2=CC=CC=C2

Tu	Cd	Nu	Zn	Gy	Go	As	Br
Tungsten	Cadmium	Neutron	Zinc	Gyrodium	Gadolinium	Arsenic	Bromine

GARİP BİR BAHAR

Getirdi sonunda beraberinde güneş yeni doğan baharı.
İzlerim ümit dolu ki dökünsün ağaçlar tomurcuklarını.
Kulaklar dık beklerim kuş şakımasını, çocuk kahkahasını.
Gelir uzaklardan sesleri, gerçi biraz yorgun ve hırıltılı,
Ardından kocaman metal kuşların yırttığı göğün çılgınlıkları...

Garip değil mi etrafta nebat yokken yağması bunca petalın,
Yelle süsenin değil, taşınması çürük ve yanık kokuların.
İnsanım, sana sorarım, açıkla sebebi ne bu tuhaflığın
Suratını okuyamam, narin elinin ardında sakladığın
Sahi, ne zaman ete kemiğe döndü beni seven avuçların?

Neden toprak kurak ama ıslak, kaynağı nedir bu boz mayinin?
Açık görünür felek her gün, kubbeler kardeşi olmuş zeminin.
Gece zifrini aydınlatır yağın yıldızlar, menendi kandilin.
Kış gelince ısınırız çeperinde belki ateşten çemberin
Dökülen yağın bıraktığı ziya, delili sönmeyen ferinin.

Beyaz Atlı Prens'in Reenkarnasyonu

Kadın-erkek ilişkilerine bakın, sosyal medyada paylaşılan ilişkilere bakın. **Yoksa gittikçe geriye mi dönüyoruz?** Yıllar boyu verilen feminist mücadelenin ikili ilişkilere en çok yansıması gereken noktalardan birinde, geleneksel olarak adlandırılan ilişki kalıplarını nasıl bu kadar kolay kabullenmemiz bize dayatıldı? Özellikle sosyal medyada kadın-erkek rollerinin geleneksel anlamda baskın olduğu ilişkiler artık olması gereken ve doğru olarak yorumlanıyor. Bu geleneksel roller romantik olarak adlandırılıp tatlı şakalar rolüyle pazarlanıyor. Bu pazarlamalarla tekrardan geleneksel anlamda ideal erkek inşa ediliyor. Yani erkek figürü yeniden; koruyup kollayan, kadını tehlikeden kurtaran bir "beyaz atlı prens"e dönüşüyor. Peki beyaz atlı prens kim? Prensesi tutsaklıktan kurtaran, onu "özgürleştiren" ve alıp koruyan kişi. İşte tam olarak problem burada başlıyor. Bu geleneksel ilişki rollerini bizler dişil/eril enerji adı altında kabullenmeye itildikçe, beyaz atlı prenslerin var olabilmesi için tutsak kadınların varlığı artacak.

Daha korkunç olan ise, kadınlara yeniden kurtuluşu sistematik olarak yalnızca erkeklerde varmış gibi bir lanse eden bir fenomen ortaya çıkacak. Bu gidişat dolayısıyla erkekler "eril enerjileriyle", kadınlar ise "dişil enerjileriyle" var olmaya devam edecekler; yani yalnızca kendileri için biçilmiş ve onları kısıtlamaktan başka hiçbir işe yaramayan belirlenimlerle. Sonucunda ise patriyarkal sistem tüm baskısını "görünmez" bir şekilde uygulayacak ve kadınları aynı döngünün içine kilitleyecek. Kadınlar kendilerini korunmaya ihtiyacı olan bir cinsiyet olarak görecekler ve bu korunma hissinden haz aldıkları yanılgısına kapılacaklar. Çünkü kurtarıcı erkek figürünün özünü sürdürebilmesi için kadın güçsüz konumda tutulmak zorunda kalacak. Bütün bunları gündemde tutabilmenin en etkili yollarından biriye sosyal medyadaki yanılgıları pazarlamak.

Gerçekten seçiyor muyuz?

İnsanlar bu rollere boyun eğmekten çok, bu rolleri kendi tercihleri zannettikleri için içinde kalırlar. Patriyarkal sistemin en tehlikeli yanlarından biri tam olarak budur. Bu yüzden bu noktada en önemli sorulardan biri "**gerçekten seçiyor muyuz?**" olmalıdır. Çünkü eğer hala beyaz atlı prens anlatısı günümüzde bu şekillerde reenkarnasyon olabiliyorsa, bu çoğunlukla bir eşitsizlik meselesidir.

Mutlu son beyaz atlı prensin yeni kavramlarla yeniden var olarak bizi kurtarması değil, mutlu son tüm kadınların özgürlüğüdür.

Mutlu sonda buluşmak dileğiyle.

-kampüs

KAMPÜSTE SESSİZLEŞMEK

"Burada
yazmayalım,
yüz yüze
konuşuruz."

Üniversiteye başladığımızda hepimizin hayali, her şeyin özgürce konuşulduğu, farklı fikirlerin havada uçuştığı kampüs ortamıydı. Ancak son yıllarda üniversitelerdeki yönetim anlayışı değiştikçe, o hayal ettiğimiz canlı ortam yerini garip bir sessizliğe bıraktı. Eskiden kantinlerdeki masalarda memleket meseleleri tartışılırken, şimdi herkes yan masanın ne duyacağını düşünerek sesini kısıyor.

Eskiden üniversiteler sadece ders dinleyip çıktığımız binalar değil, aynı zamanda kendimizi ifade ettiğimiz yerlerdi. Fakat baskıcı politikalar arttıkça, iletişim de şekil değiştirdi. Artık bir fikrimiz olduğunda bunu açıkça söylemek yerine, önce etrafımızı kontrol ediyoruz. Bu durum aslında bir tür kendi kendini susturma hali. Eğer bunu söylersem bursum kesilir mi?, soruşturma açılır mı? ya da benimle aynı fikre sahip olmayan insanlardan tepki görebilir miyim? gibi kaygılar, iletişimin önüne adeta bir duvar gibi oluşmaya başladı.

Baskıcı ortamın en kötü tarafı, öğrenciler arasındaki o samimi bağı koparması. İletişim, güven üzerine kurulur. Ancak her şeyin yasaklandığı veya kontrol altında tutulduğu bir yerde, yanındaki sıra arkadaşına bile şüpheyle bakma durumu oluşur. Öğrenci kulüpleri artık sadece kağıt üzerinde var olan, içi boşaltılmış yapılara dönüştü. Sosyal faaliyetler sadece okulun izin verdiği sınırlarda kalınca, öğrenci arasındaki o doğal ve samimi iletişim de yok olmaya yüz tutmuş gidiyor.

Geçmişte baskı dediğimiz şey kampüsün sınırları içindeydi. Bugün ise dijital dünya her yerde. Eskiden bir öğrenci okul bahçesinde arkadaşlarıyla tartışırken sadece oradakilere konuşurdu. Şimdi ise attığımız bir tweet, beğendiğimiz bir gönderi okul yönetimi tarafından takip edilebiliyor. Bu da öğrenci iletişimini daha yapay ve sadeleşmiş bir hale getirdi. Arkadaş gruplarımızda bile politik ya da eleştirel bir şey konuşurken, "Burada yazmayalım, yüz yüze konuşuruz" cümlesi artık iletişimimizin ana cümlelerinden biri haline geldi.

Bunun dışında resmi kanallar sadece üst yapının kendi reklam ve propagandasını yapma aracına dönüştüğünden resmi kanal olma işlevini de yitirmiş oldu. Yönetim bizi dinlemediği için biz de onlara bir şey anlatmaktan vazgeçiyoruz. Bunun yerine sorunlarımızı fısıltı şeklinde konuşarak özgür ve gür sesle iletişim sağlamamız gereken kampüslere hiç de uygun olmayan fısıltı iletişimine bırakıyoruz. Veya anonim platformlarda konuşuyoruz. Bu da okul yönetimi ile öğrenci arasındaki köprüyü tamamen yıkıyor. Birbirine yabancılaşmış bir yönetim ve ne yapacağını bilemeyen bir öğrenci kitlesi kalıyor geriye.

Özel İletişim Fakültesi

BÖLGE

"Ne kadar yolumuz kaldı?" diye sordum rehberine. "'Çekirdeğin belirli bir yeri yoktur. Belki bir metre sonradır belki de kilometrelerce yürürüz?". "Bunu bilmiyorsan ne demeye rehberim diyorsun kendine?" "Bölge tarif edilemez bir yerdir, sadece hissedebilirsiniz. Bir sonraki adımında kaybolabilirsiniz."

Rehberin çokbilmiş tavrı canımı sıktı. Kilometrelerce konuşmadan yürüdük. Üzerinde yürüdüğümüz yolların bizi çekirdeğe götürdüğüne inanmakta güçlük çekiyordum. Çamur kıyafetlerimizi berbat etmişti. Biz dışında hiçbir canlı yoktu. Bir karınca bile görmemiştik son bir kilometrede. Hava kararana kadar yürüdük. Rehberine durup dinlenmeyi ve sabahı beklemeyi önerdim.

Rehber ateş yaktı. Ateşin sıcaklığı ve yanan dalların çatırdayışı içimi rahatlatıyordu. Her şey o kadar ölüydü ki ateşin canlılığı beni rahatlatmıştı. Alevler kıpırdadıkça sanki rehberle aramızdaki sessizliğe karşı küçük bir direniş veriyorlardı. Gölgelerimiz taşların üzerinde uzanıp kısalıyordu. Rehber konuşmuyordu. Zaten konuşacak bir şey de yok gibiydi. Yalnızca ateşi karıştırıyor, arada başını kaldırıp karanlığa bakıyordu. Onun baktığı yerde ne vardı bilmiyordum, ben sadece ateşe bakabiliyordum. Bir süre sonra ateşin sesi değişti. Önce fark etmedim, aynı çatırdayış sandım. Ama dikkat kesilince, sesin ritminde bir tuhaflık olduğunu anladım. Sanki dallar değil de başka bir şey kırılıyordu. Daha yumuşak, daha içerden gelen bir ses. Başımı kaldırdım. Rehber yine karanlığa bakıyordu. "Bir şey duyuyor musun?" dedim. Gözlerini ateşten ayırmadan, "Duyduğunu sandığın şeyleri burada ciddiye alma," dedi. "Bölge zihninin sesini sana geri verir." Sustum ama ses kesilmedi. Aksine, ateşin içinden geliyormuş gibi yaklaştı. Alevlerin arasına bakınca bir an için bir şey gördüm sandım. Korların arasında bir şekil görmüştüm sanki, bu şekil nefes alıp verir gibi hareketliydi. Gözlerimi kırptırınca görüntü kayboldu. "Çekirdek" dedim istemsizce rehberle.

"Bu mu?" Rehber başını yavaşça bana çevirdi. İlk kez yüzünü net görmüştüm. Yaşlı surati çok yorgun gözüküyordu. "Çekirdek bir yer değil, bir eşik." dedi. "Ne demek o?" Cevap vermedi. Sadece elindeki çubuğu ateşe uzattı, korları karıştırdı. Alevler bir anlığına yükseldi, sonra tekrar sakinleşti. O anda, etrafımızdaki karanlığın gerçekten karanlık olmadığını fark ettim. Sanki yoğunlaşmış bir şey gibi üzerimize doğru eğiliyor, ateşin etrafında daralıyordu. Gölgelerimiz taşların üzerinde değil de o karanlığın içinde uzayıp kısalıyordu. İçimdeki huzur yavaş yavaş yerini başka bir şeye bıraktı. Tanıdık bir histi bu. Adını koyamadığım ama daha önce de hissettiğim bir şey. Ateşe biraz daha yaklaştım. "Sabaha kadar burada kalacağız," dedi rehber ansızın. "Ama sabah diye bir şey olmayabilir." "Ne demek bu şimdi?" "Burada zaman düz bir çizgi değil. Bazen hiç ilerlemez, bazen de tek bir anda her şeyi yaşarsın." Bir şey söylemek istedim ama kelimeler boğazımda kaldı. Çünkü o sırada ateşin içinden gelen ses artık çok netti. Çatırdama değildi. Birinin fısıltısıydı o ses ve şöyle söylüyordu: "Sabah diye bir şey olmayabilir."

B612'den notlar : Sayıların Dünyasında İnsan Kalabilmek

Modern dünya, bizi devasa bir veri yığının ve bitmek bilmeyen bir hız çarkına hapsedmiş durumda. Kaç yaşındayız? Ne kadar kazanıyoruz? Kaç metrekairelik evlerde yaşıyoruz?

"Yetişkinler sayılara bayılır der" Küçük Prens. Onlara yeni bir dostunuzdan bahsetseniz, sesinin tonunu veya hangi oyunları sevdiğini hiç merak etmezler. Kaç yaşında olduğunu, kaç kardeşi olduğunu ve babasının ne kadar kazandığını sorarlar. Sadece bu rakamları öğrendiklerinde o kişiyi tanıdıklarını sanırlar.

Antoine de Saint-Exupéry'nin ölümsüz eseri Küçük Prens, tam da bu "sayılar dünyasının" kapısını aralıyor ve bize unuttuğumuz o basit ama hakiki gerçeği fısıldıyor: En iyi yüreğiyle görebilir insan, gözler asıl görmesi gerekeni göremez.

İnsan bazen kendi hayatının gökyüzüne baktığında, sadece boşluk ve sayılması gereken soğuk ışıktaki noktaları görür. Tıpkı Küçük Prens'in dördüncü gezegende rastladığı o kederli İş Adamı gibi... Önündeki kâğıtlara gömülmüş, sahip olduğu yıldızları hunharca topluyor, çarpıyor ve bir banka kasasına kilitliyor. Modern dünyanın üniversite öğrencileri olarak bizler de amfilerde, kütüphane köşelerinde veya kariyer basamaklarında çoğu zaman bu adamın omuzlarındaki yükü taşıyoruz. Vize notları, genel ortalamalar ve mezuniyet sonrası planların o bitmek bilmeyen sayısal gürültüsünde, yıldızların bize göz kırptığını, bize nasıl bir hikâye anlattığını unutuyoruz.

Oysa Saint-Exupéry'nin o küçük altın saçlı çocuk aracılığıyla fısıldadığı gerçek, bir toz bulutunun ardına gizlenmiş cevher gibidir: "İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir."

Bu akademik hayat gezegeninin topraklarında, her gün sessizce büyüyen tohumlar ve ağaçlar var. Bazıları bize ve ruhumuza iyi gelen eşsiz gül tohumları bazıları ise o korkunç Baobablar... Baobab ağaçları, başlangıçta masum birer ot gibi görünseler de vaktinde sökülüp atılmazlarsa kökleri bütün zihnimizi sarar, hayal gücümüzü kurutur ve bizi sadece nefes alan ama yaşamayan canlılara dönüştürür. Ruhumuza sızan küçük ilgisizlikler, ertelediğimiz hayaller veya "herkes gibi olma" zorunluluğuna benzeyen onlarca baobab ağacını sökmeli, bedenimize baktığımız kadar zihnimize ve ruhumuza da bakmalı, aynı özeni onlar için de göstermeliyiz. Üniversite öğrencisi olan bizler için en tehlikeli Baobab, hayata karşı olan arzumuzu, merakımızı yitirmiş bir ciddiyete kendimizi teslim etmektir. Tıpkı pilotun çizimini sadece bir "şapka" olarak görüp, içindeki fili yutmuş boğa yılanını iskalayan yetişkinler gibi. Peki, bizi bu sığıltan ne kurtarabilir? Tilki'nin bize verdiği o meşhur sır: Evcilleştirmek.

Peki, bizi bu sığıltan ne kurtarabilir?

Evcilleştirmek, bağ kurmaktır. Bir insanı, bir kitabı veya bir ideali milyarlarca benzerinden ayırıp onu "biricik" kılmaktır. Bir gülü değerli kılan, onun uğruna harcadığımız, onu rüzgârdan koruduğumuz, ona bakım yaptığımız, büyümesi için başında beklediğimiz o sancılı zaman dilimidir. Bizim "boşa harcanmış" gibi görünen o zaman aslında bizi bu hayatta canlı kılan tek şeydir. Bir şiirin dizelerinde kaybolduğumuz veya bir dostla sabaha kadar hayatı sorguladığımız o saatler, aslında hayatımızın tek gerçek sermayesidir. Çünkü evcilleştirdiğimiz her şeyden sonsuza dek sorumlu kalırız, ve tilki anlatmaya devam eder:

"Benim için sen, şu anda dünyadaki yüz binlerce başka çocuktan hiçbir farkı olmayan bir çocuksun. Benim sana ihtiyacım yok. Senin de bana ihtiyacın yok. Senin için ben de dünyadaki yüz binlerce başka tilkiden biriyim. Ama beni evcilleştirirsen, birbirimize ihtiyacımız olur. Benim için sen, dünyada tek olursun. Ben de senin için dünyada tek olurum..."

Belki de şu an hepimiz tıpkı küçük prens gibi uçsuz bucaksız bir çölün ortasındayızdır. Sınavların stresi, geleceğimizin belirsizliği ve yetişkinliğin getirdiği ciddiliğin gri tonları arasında tıpkı çölde susuz kalmış gibi hissediyoruz. Ancak unutmamalıyız ki; "Çölü güzel yapan, derinlerde bir yerlerde bir kuyuyu saklıyor olmasıdır." O kuyu, rakamların ötesinde, unvanların uzağında, sadece bizim bildiğimiz bir yerde duruyor.

Gezegenimizdeki Baobabları temizlemeye devam ederken, gökyüzüne bakmayı ihmal etmeyelim. Çünkü ancak sayıları saymayı bıraktığımızda, yıldızların bizim için güldüğünü duyabiliriz.

Belki de artık sayıları saymayı bırakıp yıldızları dinlemeye başlamalıyız. Ne de olsa hayat kalbimizde "evcilleştirdiğimiz" o tek bir gülün hikayesi değil midir?

HAREKETİN ÖZÜ VE BEDENİN FELSEFESİ

Hareketin Değerini Hatırlamak

Hareketten bahsetmek istiyorum. Ama bir disipline girmeden önce, hareketin kendisinin ne kadar değerli olduğunu hatırlamak gerekiyor.

Çünkü hareket ediyoruz ama bedenimizde yaşıyoruz.

Yürümek, uzanmak, eğilmek, elimizi kolumuzu kaldırmak... Bunların hepsi bize tanıdık. Ama çoğu zaman bu hareketlerin içinde değiliz. Günlük hayatın akışında bedenimiz hareket ediyor, biz ise sadece devam ediyoruz. Oysa her hareket, vücutta bir kapı açar ya da kapalı kalmış bir noktayı hatırlatır. Hareketin özü, bize sabit bir robot programının yüklenmediğini gösterir. Her an, bedenin kendi hikayesini yazabilir.

Sürekli tekrar ettiğimiz hareketler bizi aynı noktalara hapseder. "Şuram açılmıyor", "burası güçsüz" deriz ama o bölgelere hiç gitmeyiz. Çünkü aynı hareketleri tekrar eden bir beden zamanla öğrenmez, sadece alışır. Ama hisseden bir beden, sürekli değişir.

Bir noktada şunu fark ettim: bunu yapabiliyor olmak bile başlı başına bir şey. Her gün kolumu kaldırabilmek, bacağımı esnetebilmek, nefes alabilmek...

Bu yüzden hareket benim için sadece fiziksel bir eylem değil, aynı zamanda bir minnettarlık hali.

Bedeni Fark Etmek ve Yoga ile Karşılaşmak

Gün içinde yaşadığımız her şey önce bedene düşüyor. Omuzlar geriliyor, çene sıkılıyor, nefes daralıyor... Daha düşünmeden önce beden tepki veriyor. Ama biz çoğu zaman bunu fark etmiyoruz.

Durup bakmadığımız sürece de anlamıyoruz.

Benim için bu farkındalık, yoga ile birlikte derinleşti. Aslında yeni bir şey öğrenmekten çok, zaten yaptığım şeyi fark etmeye başladım. Hareket ediyordum ama ne yaptığımı bilmiyordum. Bir pozun içindeyken nefesimi tuttuğumu, omuzlarımı sıkıldığını fark ettiğim bir an vardı. O an, hareketin dışından içine geçtiğim yerd.

Yoga ile birlikte şunu daha net görmeye başladım: hareket, dışarıdan bize yüklenmiş sabit bir program değil. Bir robot gibi aynı şekilde çalışmak zorunda değiliz. Beden, her an değişebilen, her an farklı tepkiler verebilen bir alan. Aynı hareketin içinde bile her gün başka bir şey hissedebilirsin.

Yoga ile birlikte hareket "yapmak"tan çıkıp "hissetmek" ve "anlamak" haline geldi. Bedenin içinde kalmayı, onu dinlemeyi, küçük değişimleri fark etmeyi öğrendim.

Bugün yoga çoğu zaman bir imajın içine yerleştiriliyor. Kıyafetler, aksesuarlar, bir estetik... Ama hareketin özü bunların dışında. Rahat bir beden, açık bir nefes ve dikkat yeterli.

Hareketi Hayatın İçine Taşımak

Hareketi Hayatın İçine Taşımak

Aslında mesele büyük değişimlerde değil. Küçük farkındalıklarda. Yürürken, eğilirken, otururken...

Bedeninle gerçekten orada olmakta.

Omurganı fark etmek, nefesini izlemek, kaslarının nasıl tepki verdiğini görmek...

Bunlar küçük şeyler gibi görünür ama bedeninle kurduğun ilişkiyi değiştirir.

Çünkü hareket, bir robota yüklenmiş sabit bir sistem değil. Sen fark ettikçe değişen, temas ettikçe açılan bir şey. Ve bu yüzden her an yeniden öğrenilebilir.

Hayatın içinde ilk tepkiyi zihnin değil, bedeninin verir. Ve onu dinlemeye başladığında, kendini de daha iyi anlamaya başlarsın.

Şimdi bir an dur. -

Nefesine bak.

Bedenin sana ne'söylüyor?

FOMO

Sıradan bir cuma akşamı; bütün haftanın yorgunluğunu atmak için pijamalarını giymiş, kahveni yapmış ve dizinin başına geçmişsin. Koca bir haftanın sonunda artık huzurla rahatlayabilirsin, ta ki telefonun ekranı parlayana dek: Instagram'dan yeni bir bildirim. Arkadaşların beraber hikaye paylaşmışlar, fotoğraflarda hepsi çok mutlu görünüyor. O saniye bütün keyfin kaçıyor, için sıkılıyor ve odanın duvarları üstüne gelmeye başlıyor. Bizi o an mutsuz eden şey gerçekten evde olmak mı? Yoksa orada, dışarıda olmamak mı?

İşte bu hisse Fear Of Missing Out yani kısaca FOMO deniliyor. Ancak bu hissi sadece sosyal medya bağımlılığı ya da kıskançlık diyerek geçiştirmek; meselenin kökündeki o can sıkıcı gerçeği, yani kendi varoluşsal krizimizi ve modern sistemin bu krizi bizi yetersizlik duygusuyla nasıl dönüştürdüğünü görmezden gelmek olur. Bu aslında tamamen sistemsel bir sorun ve mevcut düzen, içimizdeki eksiklik hissinden yararlanarak bizi kendinden şüphe eden kişilere dönüştürüyor.

Varoluşçu felsefeye göre, hayatımız tamamen seçimlerimizden ibarettir. Sartre, "İnsan özgürlüğe mahkumdur" derken bu seçme zorluğunun ağırlığını anlatır; her seçim aslında bir vazgeçişdir. Ancak seçimlerimizi sadece kendi iç dünyamızın konforunda, her şeye gücümüz yetiyormuş gibi yapmıyoruz. Bizi o kararlara iten ya da o kararlardan mahrum bırakan çok somut, nesnel koşullar var. Yoksulluk, güvencesiz çalışmak, kadın olmak ya da aile baskısı gibi gerçekler, o "sonsuz olasılıklar" havuzunu en başından daraltıyor. FOMO'nun yarattığı o huzursuzluk; sadece bir şeyi kaçırma korkusu değil, aslında sistemin bizi içine ittiği kısıtlı yaşam alanı ile bize sunulan "kusursuz hayat" illüzyonu arasında. Suçu sadece kendi özgür irademize atıp "yanlış hayattan ilerliyorum" diye kendimizi hırpalamak, sırtımızdaki o devasa yükü gizlemekten başka bir iş yapmıyor.

Tam bu noktada, modern dünyanın o kusursuz işleyen çarkları devreye giriyor. Özünde son derece insani olan bu kaygı, devasa bir döngüye dönüşmüş durumda. Mevcut düzen, bizim eksiklik hissimizle besleniyor ve aklımıza sürekli "Şu an yeterince iyi yaşamıyorsun" gibi vesveseler sokuyor. Eskiden vitrinlerde sadece eşyalar sergilenirken, şimdi sosyal medya aracılığıyla bizzat yaşadığımız hayatlar sergileniyor.

Öyle ki, insanlar katıldıkları konserlerde bile anın tadını çıkarmak yerine, o anı dijital bir kanıta dönüştürmek için telefonlarına sarılıyorlar. Hepimiz, kendi hayatlarımızı güzellik filtreleriyle sunduğumuz devasa bir vitrinin hem işçisiyiz hem de seyircisi. Bu eşitsizlikler derinleştikçe, vitrinde sergilenen o "mutluluk" gösterisi de o kadar abartılı hale geliyor; çünkü sistem, gerçekliğin can yakıcılığını ancak bu parıltılı sahtelikle örtebiliyor. Sürekli daha fazlasını istememiz ve her yerde olmaya çalışmamız tam da bu yüzden.

Ekranda kaydirdığın hikayelere bakarken hissettiğin yetersizlik, kendi hayatının sıkıcılığından değil; başkalarının hayatlarının ne kadar kusursuz paketlendiğinden kaynaklanıyor. Sartre'ın "kötü inanç" dediği şey, bugün özgün bir hayat yaşamak yerine sistemin beklediği o "her an aktif ve onaylanan" kişi rolüne bürünmemizdir. Gerçekten eğlenmek için değil, eğlendiğimizi göstermek ve onaylanmak için dışarı çıkıyoruz. Eğer o anı paylaşmazsan sanki hiç yaşamamışsın gibi hissettiren bu düzen, insanı kendi içsel anlamından ve gerçeğinden koparıp yabancılaştırıyor.

Peki, bu devasa vitrinden nasıl kurtulacağız? Varoluşçuluk; eylemin ve sorumluluğun felsefesidir.

Özgürleşmek; her şeye sahip olamayacağımızı, her yerde olamayacağımızı ve bize dayatılan o sahte tüketim yarışına katılmak zorunda olmadığımızı kabullenmekle başlıyor. Dışarıda akıp giden, arkasında derin eşitsizlikler barındıran o hayatları kaçırıyor olabiliriz; ancak kendi nesnel koşullarımızın farkında olarak, gerçeğimize sahip çıkmak bizim elimizde.

Buna günümüzde JOMO deniyor. Evet, şu an o etkinlikte arkadaşlarımla değilim; ama buradayım, kendi seçtiğim kitabımla ya da evimdeki sessizliğimle baş başayım ve akşamımı bu şekilde geçirmeyi ben tercih ettim. Modern çağın bize dayattığı "sürekli orada olmalısın" baskısına verilebilecek en büyük cevap, tercih ettiğimiz yeri sevmek ve varoluşumuzun sorumluluğunu sistemin onayına bırakmadan sırtlanmaktır. Çünkü hayatı sistemselsel bir onaylanma yarışı olmaktan çıkardığımızda, ancak o zaman gerçekten tatmin olabiliriz.

ALICE ROHRWACHER

BÜYÜLÜ GERÇEKÇİLİK VE YENİ GERÇEKÇİLİĞİN BİRLEŞTİĞİ YER

İtalyan sineması denince akla gelen siyah-beyaz sokaklar artık yerini rüyalarla gerçeklerin birbirine karıştığı bir sessizliğe bırakıyor. Alice Rohrwacher gibi yönetmenler, kamerayı modern şehirlerden alıp İtalya'nın kalbine, zamanın yavaş aktığı köylere çeviriyor. Bizi İtalyan sinemasında yeni gerçekçilik tarafında değil, daha büyümlü bir zamana götürüyor. Burada karşımıza çıkan şey sadece yoksulluk değil; toprağın altından fışkıran bir büyü, hiç yaşlanmayan "kutsal" karakterler ve unutulmuş efsanelerdir. Bilmeyenler için büyümlü gerçekçilik, fantastik öğelerin ve gerçek öğelerin birleşimiyle oluşan bir akımdır. Yeni gerçekçilik ise savaş sonrası dönemde ortaya çıkan, toplumun yaşadığı ekonomik ve psikolojik sorunlara odaklanan bir akımdır. Bunların hepsinden önce ve büyümlü kısma geçmeden önce ilk başta yönetmeni incelemek gerektiğini düşünüyorum. Bu iki konu üzerinde görebildiğim en iyi örnek Alice Rohrwacher oldu.

Yönetmenlik tarzı

Alice Rohrwacher, kendi büyüme sürecinde kırsal bir yaşam içerisinde bulunduğunu için filmlerinde de genellikle İtalya'nın kırsal kesimine yönelir. Alice'in aynı zamanda ablası da oyuncudur ve Alice'in bazı işlerinde yer almıştır. Filmleri başarılarını 2011 Cannes Film Festivali'nde ilk uzun metraj filmi *Corpo Celeste* ile göstermeye başlamıştır. İkinci uzun metraj filmi *Le Meraviglie* ile de 2014 Cannes Film Festivali'nde "Grand Prix" ödülünü alarak uluslararası bir başarı elde etmiştir. Bu başarıların ardından, içinde ablası Alba Rohrwacher'in da olduğu uzun metraj film *Lazzaro Felice*, Cannes Film Festivali'nde gösterime girdi ve en iyi senaryoyu kazandı.

Başta da söylediğim üzere Alice'in işleri, büyümlü gerçekçiliğin ve yeni gerçekçiliğin birleştiği yer diye görülür. Alice de bu iki akımın birleşim noktasını, ergenlik ve gençlik dönemindeki insanların yaşadığı hayati zorlukları fantastik öğelerle harmanlayan bir anlatımla sunar. Yine başta söylediğim gibi filmlerinde genel olarak kırsal kesimi konu alır. Filmlerinde bazı eşitsizlikleri, kişiler arası çatışmaları ve ahlaki öğeleri görürüz. "Alice'in genç kahramanları, modern dünyanın gürültüsünden toprağın sessizliğine kaçarken, ergenliği bir büyüme sancısından ziyade dünyanın kirinden arınmış bir soyutlanma alanı olarak yaşarlar." Filmlerinde karakterler, İtalya'nın modern bölümünden kopuk gettolarda ya da izole mekanlarda görünürler. Örnek olarak *Le Meraviglie*'de baş karakter Gelsomina, dış dünyadan soyutlanmış bir ailede büyür ve babası dış dünyayı bozuk ve kötü olarak nitelendirir.

La Chimera

En çok bilinen film örneği olarak La Chimera'dan bahsedebiliriz. Bu filmde baş karakterimiz Arthur, (Josh O'Connor) modern dünyaya yabancılaşmış bir karakterdir. Karakterimiz bir topluluk içerisindeyken bile sevgilisinin hayaliyle yaşamaktadır ve aslında olunan ortamda değilmiş hissi verir. Kendisi bir define avcısıdır ama diğer define avcılarından farklıdır; çünkü onlar zengin olma hayaliyle yanıp tutuşurken kendisi için bu bir kaçış yoludur. Filmde masalsi bir hava mevcuttur. Her bir mezar odası açıldığında adeta büyüü bir ortama giriş yapar seyirci ama bu durum kısa sürer. Burada yönetmenin sorduğu soru şudur: "Güzellik sadece görüldüğü süreçte mi güzeldir?"

Filmin ilerleyişinde yine ruhsal bir büyüme mevcuttur ama bu ileriye dönük değil, geriye doğru olan bir büyümedir. Arthur'u bir defineciden çok ölülerin medyumunu hissiyatıyla izleriz. Karakterin soyutlanmışlığını gösteren en büyük özellik üzerindeki tamamen beyaz takımdır ama bunun dışında sahnelerdeki o uzun bakışları ve düşüncelere dalması da izleyiciye o soyutluğu hissettirir. Filmi bize aslında daha derinden hissettiren bir başka unsur da duyusal sinema çekimi kullanımıdır. Duyusal sinema demek, filmde toprağın kokusunu, halıdan kalkan tozu, havadaki partiküllerin parıltısını hissedebileceğimiz şekilde yapılan çekimdir.

PSİKOFARMAKOLOJİNİN GELİŞİM SÜRECİ

Psikofarmakolojinin gelişim süreci, tıp ve eczacılık tarihinin en trajik ve etkileyici serüvenlerinden biridir. Bir zamanlar insanlık dışı ve ilkel "zincirler ve soğuk banyolar" ile anılan ruh hastalıklarının tedavisi, bugün moleküler düzeyde tesire sahip maddelere evrilmiştir. İşte karanlık zindanların dehlizlerinden modern ilaç laboratuvarlarına uzanan psikiyatrik ilaçların serüveni.

1. Karanlık Çağ ve Erken Dönem Uğraşları (1950 Öncesi)

19. yüzyılın sonlarından önce psikiyatri alanı, "tedavi amaçlı" olmaktan ziyade "korumak ve kısıtlamak" üzerine inşa edilen bir roldeydi. Akıl hastaneleri, hastaların iyileştirilmesinden ziyade toplumdan izole edilmesi amacı güdülen mekanlardı. Bu dönemde kimyasal maddelerle müdahaleler ancak hastayı "zapt etmek" (sedatif etki) amaçlıyordu:

Bromürler: 1800'lerin ortalarında ajitasyonu ve epilepsiyi kontrol altına almak için kullanılırdı ancak genel sakinleştirici ve uyku ilacı olarak yaygınlaştılar.

Kloral Hidrat: İnsomnia tedavisinde ve alkol yoksunluğu yaşayan hastaları sakinleştirmek için kullanılır. Ancak hırsız bir barmen (Michael Finn) tarafından barlarda insanların içkilerine katılmıştır. Bu sayede uyuyan kurbanlar rahatça soyulabiliyordu. Bu yüzden Mickey Finn's knockout drop ya da spiker's drop olarak da bilinirler.

Barbitüratlar: 1900'lerin başında sentezlendi. Uyku indüklemek ve nöbetleri kesmek için etkiliydi ancak fazla bağımlılık riski ve ölümcül doz riskinin yüksek olması sorundu.

Şok Tedavileri: İlaçların yetersiz kaldığı bu dönemde; insülin koması, metrazol şoku ve elektrokonvülsif terapi (EKT) gibi biyolojik müdahaleler ön plana çıktı.

2. Altın Çağ: 1950'ler Tesadüfü

Psikiyatride günümüz çağı, 1952'de bir tesadüf sonucu başladı. Bu dönem, "Psikiyatrik Devrim" olarak adlandırılmaktadır çünkü ilk defa bir ilaç, hastanın bilincini etkilemeden hastalık semptomlarını (halüsinasyonlar, sanrılar) hedef alabildi.

Klorpromazin (Thorazine): Aslında anestezi uygulamalarında etkiyi güçlendirici olarak geliştirilmiş Klorpromazin, şizofreni hastalarına verildiğinde o zaman için akıl almaz bir etki yarattı. Hastalar artık çevreleriyle iletişime geçebiliyor, koridorlarda korkarak koşuşturmak yerine normal şekilde yaşayabiliyorlardı. Bu, dünya çapında "hastanelerden kurtulma" hareketine önayak oldu.

Antidepresanların Keşfi: Aynı yıllarda verem tedavisi için kullanılan İproniazid'in hastaların moralini epey olumlu etkilediği fark edildi. Bu, ilk antidepresanın (MAO İnhibitörü) keşfiydi. Hemen akabinde, İmipramin ile trisiklik antidepresanlar (TCA) çağı başladı.

Lityumun Yeniden Keşfi: 1949'da John Cade, deneyleriyle Lityum'un manik ataklardaki sakinleştirici yönünü keşfetti. Bu, günümüz duyudurum dengeleyicilerin mihenk taşı oldu.

3. Anksiyolitikler ve "Minik Dostlar"

1960'larda tıbbın ana odağı sadece ağır mental hastalıklarından ziyade günlük yaşam stresine ve kaygı bozukluklarının yarattığı sorunlara kaydı.

Benzodiazepinler (Librium ve Valium), barbitüratların yerini aldı. Valium, o kadar popüler oldu ki "Anne'nin Minik Dostu" (Mother's Little Helper) olarak popüler kültüre yer etti. Ancak bu dönemde bu tür ilaçların ileriye yönelik bağımlılık yapıcı etkilerinin fark edilmesi ile ilaçlara bakış değişti.

4. SSRI Devri ve Prozac Devrimi (1980'ler)

1980'lerin sonunda, antidepresanların yan etkileri (kalp sorunları, aşırı kilo alımı) kullanımını kısıtlıyordu. 1987'de Prozac piyasaya sürüldüğünde her şey değişti.

Seçici Serotonin Geri Alım İnhibitörleri (SSRI): Bu yeni ilaç sınıfı, yan etki profilinin epey güven verici olması neticesinde sadece psikiyatri hekimlerince değil, aile hekimlerince de reçete edilmeye başlandı. Depresyon bu dönemde "kimyasal bir düzensizlik" olarak görülmeye ve toplumda daha rahat konuşulmaya başlandı. Bu sayede psikiyatrik ilaçların stigmatizasyonunun (damgalanmasının) kırılması sağlandı.

5. Modern Dönem: Atipik İlaçlar ve Yeni Hedefler

1990'ların ortalarında "ikinci kuşak" veya atipik antipsikotikler (Klozapin, Risperidon vs.) geliştirildi. Bu ilaçlar, dopaminine ek olarak serotonin reseptörlerini de etkileme kabiliyetiyle eski ilaçların sebep olduğu ağır mobilizasyon bozukluklarını (titreme, sertlik) büyük oranda azalttı.

6. Günümüz ve Gelecek: Hızlı Etki ve Biyolojik Hassasiyet

Modern psikofarmakoloji, haftalar süren bir bekleyiş gerektirmeyen, hızlı etkili çözümlere odaklanıyor: Ketamin ve Esketamin: Dirençli depresyon tedavisinde saatler içinde etki edebilen bu maddeler, tedavide yeni bir çağ başlattı. Psikedelik Yardımlı Terapiler: Psilosibin ve MDMA gibi maddelerin, sıkı regülasyonlarla travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon tedavisinde potansiyel vadediyor. Kişiselleştirilmiş Tıp: Farmakogenetik testler ile hastanın genetik profiline en uygun ilacın seçilmesi sağlanabiliyor.

PSİKANALİZ: YANLIŞ ANLAŞILAN KAVRAMLAR ÜZERİNE BİR YAZI

- Freud, 6 Mayıs 1856 yılında gözlerini Avrupa'nın göbeğinde, Viyana'da açtı. O zamanlar Viyana tam bir **kültür yuvasıydı**; bunun böyle olması onun psikanaliz kuramını geliştirmesine önayak olmuştu.

Aydınlanmanın etkisi ile azınlıkların eşit haklara sahip olması ve bir üst değer altında ortak bir yasin tutucuları olarak, Viyana Belediye Binası'nın o görkemli ihtişamının ışığında Freud ve zamanın birçok entelektüeli gelecekte oldukça umutluydu. Bu umut, Freud'u, şu an pek aşına olduğumuz, hem akademiye hem de kliniği etkisi altına alan mükemmel Ego, yani doğuştan insanın sevgi ve şefkat ile donandığı pratik olarak kısa bir zamanlığına uygulayıcısı yapmıştı. Ancak tarihsel koşullar ve gözlemleri bu projeden dönmesine neden olmuştu.

- Azınlıkların özerkliklerini bir üst anlamın altında birleştiren yekpare beden, artık parçalı ve kanamış bir durumdaydı. Freud ise bu bağlamda, nevrozun, ancak ve ancak bir üst yapının kurduğu anlamın yüceltilmesi sonucunda aşılabileceğinden söz etmişti. Viyana'nın mekânsal koşullarıyla eşzamanlı olarak yürüttüğü klinik gözlemleri Freud'a, insan bilincinin bulunduğu mekânlardan ayrı bir antite olarak düşünölemeyeceğini ve klinikte de bunun üzerine çalışması gerektiğini **açıkça göstermişti**.

Ancak Ego gibi bir kavram doğuştan gelen bir özü vurguladığı için Freud, kökenini Latince'den alan ego çevirisinden hoşnut değildi. Ego yerine, mevcut üst anlamlar ve güçler karşısında kendisini sürekli ayna ilişkisi içinde kuran das Ich sözcüğünü kullanmıştır. İşte bu üst anlamları yaratan güce **Freud Über-Ich demiştir**. Henüz hiçbir anlamın ve nesnenin olmadığı Id, yani das Es, bilinç dışında yatan dürtülerin mekânı olup, cinselliğin bastırıldığı ve her an dürtülerimizi tatmin etmemizi bizden talep eden bir canavar olmaktan fazlası olan, ayırmız bir bütünlüğü (fallus) temsil eden kavram olarak kullanılmıştır.

- Ben nesnesi, fallusun Öteki'nin bilincini tanıyıp zamana uygun bir şekilde yenilenen ve güncel yasa koyucuların etkisi ile ayna ilişkisine girip varlığını hissettiren **sabit bir gösterendir**.

Suç Eğilimi ve Dış Görünüş Bağlantısı Üzerine İnceleme

Bir insanın yüzüne bakarak suçlu olup olmadığını anlayabilir misiniz? Bu soru, tarih boyunca hem halkın hem de bilim insanlarının aklını karıştırdı. Frenoloji kafataslarını ölçtü. Lombroso mahkûmların bedenlerini katalogladı. Günümüzde algoritmalar yüzleri tarıyor. Yüzyıllarca kılık değişirse de soru hep aynı kaldı: Suçlu, fiziksel olarak belli olur mu?

Suç, kriminolojinin merkezinde yer alan ve bireysel, biyolojik, psikolojik, toplumsal boyutlarıyla sürekli yeniden tanımlanan bir olgudur. Fiziksel görünüş ile suç arasındaki ilişki ise bu çok katmanlı yapının belki de en çarpıcı ve hassas noktasıdır; çünkü yanlış yanıt verildiğinde bedeli insan onurudur.

BIYOLOJİK OKUL: LOMBROSO VE ATAVİZM TEORİSİ

Ceza hukuku ve kriminoloji tarihi açısından bir dönüm noktası olan Cesare Lombroso (1835–1909), Pozitivist Okul'un ilk aşaması sayılan Biyolojik Okul'un (İtalyan Okulu) kurucusudur. Bentham gibi düşünürlerin savunduğu rasyonel ve hesap yapan suçlu fikrini tamamen reddeden Lombroso; suçlunun özgür iradesiyle hareket eden sıradan bir insan olmadığını, biyolojik ve evrimsel olarak kusurlu bir varlık olduğunu iddia etmiştir. Kriminolojinin odağını suç eyleminden çıkarıp doğrudan suçlu bireyin kendisine çeviren ilk kişidir.

1. Doğuştan Suçlu (Homo Delinquens) ve Atavizm Kavramı

Lombroso'nun kriminolojiye kazandırdığı en önemli kavram atavizmdir. Atavizm, evrimsel bir gerilemeyi veya ilkel atalara dönüşü ifade eder. Lombroso, suçluları modern topluma uyum sağlayamamış, evrim sürecini tamamlayamamış vahşiler veya ilkel insanlar olarak tanımlar. Ona göre suçlu olunmaz, suçlu doğulur. Doğuştan suçlu olan bu bireyler, genetik bir mirasın kurbanıdır ve işledikleri suçlar, ilkel içgüdülerinin modern dünyadaki yansımalarından ibarettir.

2. Suçlunun Fiziksel Özellikleri (Stigmata)

Lombroso, hapisanelerdeki mahkûmlar üzerinde binlerce otopsi ve antropometrik ölçüm yapmıştır. Bu çalışmalar sonucunda, doğuştan suçluların belirli fiziksel anomalilere (stigmata) sahip olduğunu öne sürmüştür. Lombroso'ya göre bir kişide aşağıdaki özelliklerden beş veya daha fazlasının bulunması, onun doğuştan suçlu olduğunun kesin bir kanıtıdır:

- Kafatası ve Yüz Yapısı: Asimetrik bir yüz, normalden çok büyük veya çok küçük bir kafatası.
- Çene ve Elmacık Kemikleri: İlkel insanlara benzeyen aşırı gelişmiş, öne çıkık alt çene ve geniş elmacık kemikleri.
- Gözler ve Kaşlar: Birleşik veya çok gür kaşlar, asimetrik göz yuvaları.
- Kulaklar: Kulak memesinin olmaması veya maymunlardaki gibi çıkıntılı/büyük kulaklar.
- Uzunlar: Bedene oranla aşırı uzun kollar.
- Fizyolojik Diğer Özellikler: Acıya karşı aşırı duyarsızlık ve buna bağlı olarak fazla dövme yaptırmaya eğilimi.

ELEŞTİREL DEĞERLENDİRME

Biyolojik İndirgemecilik ve Sistemin Aklanması: Lombroso'nun suçu tamamen genetik ve biyolojik kökenlere dayandıran bu determinist yaklaşımı, toplumsal yapıdaki eşitsizlikleri ve çelişkileri gizleyen bir örtü işlevi görür. Suçun kaynağını toplumda, yoksullukta veya gelir adaletsizliğinde değil de doğrudan bireyin kafatasında aramak, mevcut düzeni ve sosyal politikadaki eksiklikleri temize çıkartmaktır. Eğer suçlu zaten doğuştan kusurlu ve evrimsel olarak geri kalmış bir varlıksa, bu durumda işsizliğin, ağır çalışma koşullarının veya fırsat eşitsizliklerinin suç üzerinde hiçbir sorumluluğu kalmaz. Sistemin yarattığı yapısal krizlerin ve yoksulluğun faturası, uydurma bir biyolojik kader söylemiyle doğrudan çaresiz bireylere kesilmiş olur.

Yoksulluğun Kriminalize Edilmesi: Lombroso'nun hapisanelerde yaptığı ölçümlerle doğuştan suçlu stigmaları (belirtileri) olarak sunduğu fiziksel özellikler, yapısal bir pencereden incelendiğinde aslında yoksul kesimlerin ve ağır şartlarda çalışan bedenlerin yıpranmışlığının bir haritasıdır. Asimetrik yüzler veya orantısız vücut hatları; nesiller boyu süren yetersiz beslenmenin, çocuk yaşta başlanan ağır işçiliğin ve sağlıksız barınma koşullarının doğrudan sonuçlarıdır. Biyolojik Okul, bu tükenmişlik belirtilerini bilimsellik kisvesi altında "evrimsel suçlu" olarak etiketleyerek, toplumsal eşitsizliğin mağdurlarını biyolojik bir tehdit ilan etmiştir. Bu yaklaşım, aynı zamanda mevcut statükoyu korumak için muazzam bir sosyal kontrol mekanizması işlevi görmüştür. Alt sınıfların ıslah edilemeyecek atavistik insan olarak resmedilmesi, onlara karşı uygulanacak dışlamayı ve katı tecrit pratiklerini meşrulaştırmıştır. Böylece, adaletsiz koşullara karşı yönelebilecek olası bir toplumsal öfke ve isyan potansiyeli politik bir mesele olmaktan çıkarılmış; karantinaya alınması gereken tıbbi bir sapkınlığa indirgenerek sistemin bekası adına etkisiz hale getirilmiştir.

Ayrıca bu biyolojik determinizm, metodolojik olarak son derece kusurludur. Çalışmalarını genellikle kontrol grupları kullanmadan, sadece mahkûmlar ve akıl hastaları üzerinde yürütmesi, bilimsel geçerliliği zedelemiştir. Tarihsel süreçte ise bu fikirler; ırkçı ceza politikalarına, ayrımcılığa ve suçlu genleri ayıklama bahanesiyle ortaya çıkan öjeni hareketlerine zemin hazırlaması bakımından oldukça tehlikeli sonuçlar doğurmuştur. Kriminoloji her ne kadar bilimselleşme yolunda ilk adımlarını Lombroso ile atmış ve suçlunun incelenmesi gerekliliğini hukuka kazandırmış olsa da, biyolojik iddialarının çoğu bilimsel olmaktan ziyade kendi döneminin önyargılarını yansıtan hatalı çıkarımlardır.

Amerika İran

Amerika'nın Orta Doğu'daki üzerindeki baskı süreci, 1920'lerde Amerikan petrol şirketlerinin Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki petrole göz koymalarıyla başlamış. 1945'te, ilk atom bombası Hiroşima'ya düşmeden sadece 6 ay önce, ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt ile Suudi Arabistan Kralı İbn Suud'un buluşmasıyla kesinlik kazanmıştır. Ancak bunu derinlikle inceleyip özellikle Amerika'nın İran'la olan geçmişini anlayabilmek için daha gerilere bakılması gerekmektedir.

Bazı düşüncelerin aksine, Amerika Orta Doğu'daki emellerini sıfırdan oluşturmamıştır. Kendi zamanından önceki en büyük emperyalist güçlerden olan, İngiltere, Orta Doğu'yu kendi amaçları için sömürmeye yıllar önce başlamış, İran ise bu gücün yarı sömürge örneklerinden önemli biri haline gelmiştir. İran'ı diğer örneklerden ayıran, İngiltere için önemli bir petrol kaynağı olmasının yanı sıra, Çarlık Rusya'sının, 'sıcak denizlere' inen yolunun üstünde bulunması sebebiyle, iki farklı şiddetin merkezinde kalmasıdır.

İNGİLTERE'DEN AMERİKA'YA

1954'te petrol kaynaklarına tekrar erişim isteyen İngiltere ve yeni dünya gücü statüsünü kesinleştirmiş Amerika tarafından, CIA ile MI6'in iş birliğiyle darbe düzenlenerek, İran'ın başına Amerikan kuklası Şah Muhammed Rızâ Pehlevî getirilmiştir. Ardından, CIA yardımıyla, S.A.V.A.K. adlı gizli polis örgütü kurulmuş ve resmî anlamda, Amerika'nın İran'la uzun yıllar sürecek olan kontrol savaşı başlamıştır.

Bu süreç 26 yıl boyunca İran halkının zulüm altında Amerikan çıkarları için katledilip, sefalet içerisinde bırakılmasına yol açmış ve halkın biriken öfkesi 1979'da İran Devrimi'yle kendisini göstermiştir. Ezilmiş İran halkının haykırılarıyla doğan ve dünyanın her yerinden özgürlükçü insanlara umut veren bu devrim, radikal İslamcı Ruhullah Humeyni'nin önde gelen figür olması sebebiyle devrimci potansiyelini yüksek oranda kaybetse de, Amerika'yı ülkeden çıkarmakta başarılı olmuş ve tekrardan Orta Doğu'da Amerika'yı tek bacaklı bırakmıştır.

DEVİRİM SONRASI: BASKILAR DEVAM EDİYOR

Bunun sonrasındaysa Amerika'nın İran üzerindeki baskı çalışmaları bitmemiştir. Devrimin hemen ardından başlayan Irak - İran savaşında Irak'ın desteklenmesi olsun, devamında yapılan ambargolar olsun, Amerika, İran halkının refahını umursamadan, finansal çıkarları için İran'ı boğmaya çalışmaya devam etmiştir. Bu verilerde de görüleceği üzere Amerika'nın Orta Doğu'daki emelleri bellidir.

SONUÇ

Sonuç olarak Amerika'nın İran üzerinde kurmaya çalıştığı baskı ve kontrol Orta Doğu'daki hedeflerinin başlangıcına dayanırken bu saldırıların yalnızca günümüzde yaşanan olaylara bağlanması bilinçli bir propaganda mesajıdır. Amerika'nın defalarca kullandığı ve kendi kolonizasyonu esnasında da kullanılmış olan "özgürlük getirme" yalanı gözlerimizi boyamak ve bölgedeki ülkelere harekete geçmemek için "inkâr edilebilir" bir bahane sunmaktır. Buna benzer süreçlere güç analizi ve tarihsel yorumla yaklaşmak anlayışımız için önemlidir.

